Poštarina plaćena u gotovom

VJESNIK ĐAKOVAČKE BISKUPIJE

God. VIII. Đakovo, ožujak 1955. Broj 3

Juda Makabejac

Tko od nas nije, od pažnje suspregnutog daha, slušao pripovijedati povijest Jude Makabejca!? Tko se nije zajedno s njime i u duhu borio, veselio se njegovoj pobjedi, plakao nad njegovim porazom i strepio nad njegovom sudbinom!?

Ne želimo se ovaj puta zaustavljati niti na jednoj drugoj epizodi njegovog života, nego na okolnostima pod kojima je poginuo.

Sirski kralj Demetrije je poslao silnu vojsku proti Judi Makabejcu. Juda je imao oko sebe samo tri tisuće vojnika, i od tih su mnogi pobjegli, kad su čuli, kolika vojska ide na njih, pa je Juda ostao s osam stotina vojnika.

„Juda vidje, da se je bila razbježala njegova vojska, a da je ipak boj pred njima. Tada se vrlo ražalostio, jer više nije imao vremena, da ih sabere. Izvan sebe od brige reče onima, što su preostali: „ustanite! Udarimo na neprijatelja! Možda ih ipak možemo svladati."

Gledali su, da ga odvrate od toga i rekoše: „Ne možemo to. Spasimo život svoj! Onda ćemo se s braćom svojom vratiti i proti njima se boriti. Sad nas je premalo".

A Juda reče: „Daleko neka je od nas, da to učinimo i da pred njima pobjegnemo! Ako je došlo naše vrijeme, pa umrimo hrabro za braću svoju i ne dajmo, da padne ljaga na slavu našu" (et non inferamus crimen gloriae nostrae!).

Došlo je do užasne bitke! Juda je potukao ono krilo, koje je bilo pred njim i progonio neprijatelja... No, drugo je njegovo krilo bilo potučeno, pa je pobjedonosni neprijatelj zašao Judi za leđa i gonio sada njega iz stope u stopu. Juda se našao u klopki, okružen neprijateljem sa sviju strana. Bitka je dosegla svoj vrhunac! Nije se više radilo o pobjedi, nego, da se što skuplje proda svoj život, što više oslabi neprijatelj i time olakša konačni obračun onima, koji budu iza Judine smrti stali na čelo Izraelskoga naroda u borbi za oslobođenje!

Sveto Pismo lapidarno kaže: „Juda pade!" Kao da osjećamo u tim riječima snagu i tresak, koji se čuje, kada se visoko stablo ruši i svom težinom padne na zemlju pokrivajući svojom težinom sve, što je unaokolo i što nije izbjeglo njegovom smrtonosnom i uništavajućem zagrljaju!

A drugi? I opet veli sv. Pismo kratko, kao da se to samo po sebi razumije, i kao da je to korelativno s Judinom smrću! „Ostali pobjegoše!" Nestalo je ugaonog kamena, nestalo je kohezivne sile, nestalo je srca, koje je ulijevalo snagu, junaštvo i duh žrtve u sve svoje ljude, i što se moglo onda drugo i očekivati!?

Što ćemo suditi o Judi? Očito je, da je u ovom slučaju radio sve prije, nego kao mudri državnik i razboriti vojskovođa! Stajao je pod dojmom silne neprijateljske vojske, koja je nadolazila, i svoje jadne šačice ljudi, koja je bila još k tome spremna na sve prije nego na junački otpor, i zato se — veli sv. Pismo — vrlo ražalosti! U takvom se stanju ne mogu donositi razborite odluke.

Nadalje, njega je satirala pomisao na budućnost naroda! Kakav će alarm i panika nastati u njegovom narodu, kad se budu vojnici vratili i razbježali širom zemlje, pa pripovijedali o ogromnoj neprijateljskoj vojsci, pred kojom se i Juda mora povlačiti?! I zato i opet veli sv. Pismo da je bio: „izvan sebe od brige..."

I u takvom raspoloženju — ne slušajući ničije savjete — donio je odluku, da se bori na život i smrt: non inferamus crimen gloriae nostrae! To je bila njegova lozinka. To je bila oporuka tog junačkog muža! Pred duševnim njegovim očima lebdjela je možda misao: Neka moj narod bar vidi, kako se brani i umire za Domo-

vinu! Možda će mu to dati snage i osvijestiti ga od straha i panike!

Da li je ta njegova odluka bila razborita? Nije li ona donešena kao rezultat neke nutarnje duševne nužde, koja zahvati čovjeka u takvim okolnostima, pa misli, da mora i smije jedino tako odlučiti, ako hoće, da se ne iznevjeri samom sebi, dok bi „pametni“ ljudi to drugačije učinili? Nije li ta odluka pomalo i plod njegove tvrdoglavosti, jer su mu drugi savjetovali, da drugačije učini? Danas bi možda mnogi prosudili taj njegov postupak svojim smislom za realnom politikom kao zanešenjaštvo, pretjeranost i neelastičnost i proglasili ga fantastom, nepopravljivim idealistom, tvrdoglavcem i zanešenjakom, koji još k tome svojim pretjeranim entuziazmom zahvaća i svoje podčinjene, pa oni iz bojazni, da se ne iznevjere njegovim načelima, postaju i sami žrtve te bolesne ambicije: non inferamus crimen gloriae nostrae! Bilo bi razboritije, da se povukao, da je sklopio ugovor o mirnoj koegzistenciji, kao što ga je sa- svojom manom sklopio Absalom, Baalam, Salamon, Samson...

Da li je imao pravo Juda Makabejac sa svojom lozinkom: Frangar non flectar!, ili gore spomenuti, koji, prosuđujući njegov postupak, u ime zdravog razuma, ne odobravaju ga, jer smatraju, da je u takvom slučaju bolje držati se njihova načela: Flectar, non frangar!

Hoćemo li, dakle, tu Judinu odluku, koju je donio pod dojmom svoje nutarnje nužde i kao plod svoje strastvene želje, da za svoju domovinu i Boga dadne i zadnji atom svoga bića, odobriti ili osuditi?

Mi ne ćemo ništa! Prepustit ćemo tu stvar onome, od koga i znademo za tu zgodu, a to je sv. Pismo.

Ono naš vjerno izvješćuje, kako su drugi primili tu vijest: „Oplakaše ga i sav Izrael održi veliko tugovanje za njim. Tugovali su mnogo dana za njim. I povikaše: — Kako pade junak, spasitelj Izraelov!“

Nema ni spomena o kakvom predbacivanju, pa ni radi „ludo“ poginulih vojnika, koji su stajali pod uplivom njegove „bolesne ambicije“: non inferamus crimen gloriae nostrae!

A sv. Pismo daje također i svoj sud: „Ostala povijest Judina, njegovi ratovi i junačka djela i veličina njegova nisu napisana. Bilo ih je mnogo. Poslije Judine smrti podigoše otpadnici po svoj zemlji Izraelovoj glavu svoju, i svi se zločinci uznesoše!“

Možda bismo i mi onda smjeli ovdje zaključiti: Bez te slijepe strastvenosti nikada ne bi bilo vitezova-heroja, niti svetaca-trubadura Ljubavi!

Sanctificamini

Nastavak

III.

Kako podići duhovni život?

33. Ovdje moramo naglasiti jednu dužnost, koja na prvi pogled izgleda skoro primitivna, a ta je ona, koju tražimo od svih vjernika, naime da budemo dobri kršćani!

Uzalud govoriti o specifičnim dužnostima svećenika, dok nije svećenik uzoran kršćanin. Dakle i za svećenika vrijedi najprije: „si vis ad vitam ingredi, serva mandata“. — Bez obdržavanja deset Božjih zapovijedi nema spasenja.

34. Istom kad je svećenik izvršio ono, što traži od njega dekalog, moći će se dovinuti do onoga izglednog života, što od njega traži kan. 124.: „sanctiorem prae laicis vitam ducere eisque virtute et recte factis in exemplum excellere“.

Excellere znači: odlikovati se. A svećenik će se odlikovati duhovnim životom, ako nikada ne zaboravi, da je „alter Chrictus“.

35. Ako svećenik misli, da je samo tada svećenik, kad ima štolu na sebi, a u ostalom da je kao svaki drugi građanin, onda nije shvatio svoga zvanja, et melius erat, si ordinatus non fuisset.

36. Crkva punim pravom traži, da svećenik bude na visini svoga zvanja; u tu svrhu naređuje mu čestu ispovijed (kan 121): o toj ispovijedi veli Pio XII. u „Menti nostrae“: „česta ispovijed omogućuje bolje poznavanje samoga sebe, povećava kršćansku poniznost, uništava moralnu zloću, ustuk je protiv duhovne lijenosti i mlakosti, čisti savjest, jača volju, omogućuje spasonosno vodstvo duša i snagom se samoga sakramenta povećava milost“ (AAS 1950, 674).

Već pred trideset godina piše Zagrebačka Sinoda (1925, 172): „savjetujemo, opominjemo i preporučamo, da se svaki svećenik po mogućnosti svakoga mjeseca ispovijedi“; a još jasnije kaže 15 godina kasnije Ljubljanska Sinoda iz 1940: „neka svećenici obave barem svakih 14 dana sv. ispovijed“ (Zakonik ljubljanske škofije čl. 7 b).

37. Da bolje obavimo ispovijed, potrebno je ispitivanje savjesti... takvo je ispiti-

vanje redovita dnevna kontrola, koja kaže svećeniku, koliko je napredovao, odnosno zaostao u kreposti (cf „Menti nostrae“ AAS 1950, 673).

38. Ovdje treba istaknuti i „posebno“ ispitivanje savjesti, koje nam pomaže da uklonimo jednu pogrješku za drugom. — Kad smo se oslobodili pogrješaka, onda smo pripravili teren, na kojem možemo izgrađivati kreposti... najprije iščupati kukolj, onda sijati zlatnu pšenicu! Ako misliš, da je možeš sijati među korovom, slabo će ti uspijevati!

39. Svaki čovjek ima neku izvjesnu sklonost, da izgrađuje u sebi ovu ili onu krepost. To vidimo i kod svetaca, o kojima možemo kazati ono, što kaže sv. Pavao o zvijezdama: „stella a stella differt“. I na duhovnom je polju zgodno, ako imademo više „specijalista“.

40. Centralna točka dnevnog života jest r a z m a t r a n j e. — U razmatranju dolazi svećenik u najintimniji kontakt s Kristom; s Njim pravi planove i odluke za cijeli dan.

Razmatranje nas pripravlja, da možemo što dostojnije i veličajnije pristupiti k žrtveniku.

41. U svrhu razmatranja možemo se koristiti dobrim stručnim knjigama, a najbolja je knjiga Sveto Pismo, naročito Evanđelja, u kojima vidimo konkretno život Krista Gospodina. Nasljedovati Krista Gospodina, jest b i t kršćanskog života.

42. Kamo sreće, kad bi mogao svećenik kazati svojim vjernicima ono, što je sv. Pavao kazao Korinćanima: „imitatores mei estote, sicut ego Christi“ (cf etiam AAS 1950, 677).

43. Od velike koristi za svećenički život je m j e s e č n a r e k o l e k c i j a. — Na toj rekolekciji mogu svećenicici izmijeniti međusobna iskustva u duhovnom i pastoralnom životu, te ispuniti riječ sv. Pavla: „u svakoj mudrosti učite i opominjite jedan drugoga“ (Col 3, 16).

44. A d o r a c i j a. — Prije nego li svećenik zaključi svoje svagdanje poslove, neka, prema opomeni Pia XII. („Menti nostrae“ AAS 1950, 673) p o s j e t i t a b e r n a k u l te ostane barem neki čas pred njim, da se pokloni Isusu u sakramentu Ljubavi.

45. U adoraciji će svećenik nadoknaditi svoju nezahvalnost i nezahvalnost tolikih ljudi. — U toj će adoraciji raspaljivati ljubav prema Bogu, te će i za vrijeme noćnog mira, koji potsjeća na smrtnu šutnju, ostati na neki neki način prisutan u Presvetom Srcu.

Na taj način će svećenik doista stvarno doživjeti Psalmistove riječi, što ih molimo u Kompletoriju: „in pace, simul ac decubui, obdormisco“ (Ps 4, 8).

46. D u h o v n o v o d s t v o. — Iako je svećenik svršeni teolog, iako je položio ispite iz ascetike, ipak se u poteškoćama i u duhovnoj tami, ne smije previše pouzdati u se, nego mora potražiti skromno i poučljivo bratsku ruku, koja će ga mudro voditi.

U tom pogledu veli Sveti Otac Pijo XII: „bez ovakvog razboritog duhovnog vođe redovno vrlo je teško odgovarati poticajima Duha Svetoga i Božanske milosti“ (AAS 1950, 674).

47. D u h o v n e v j e ž b e. — Kodeks traži, da obavimo barem svake treće godine duhovne vježbe; ozbiljna težnja za duhovnim životom potaknut će nas, da ih obavimo i s v a k e g o d i n e.

48. Preporučamo svećenicima z a j e d n i č k e duhovne vježbe, gdje se mogu svećenici međusobno dobrim primjerom i zajedničkom molitvom podupirati; kod ovakvih zajedničkih vježbi ima i biskup mogućnost, da svojim svećenicima nešto kaže, što ne može činiti, ako svaki za se obavlja duhovne vježbe.

49. Š t o v a n j e Bl. D j. M a r i j e. — Godina 1954. bila je na naročiti način posvećena Mariji.

Pijo XII. kaže („Menti nostrae“ AAS 1950, 673), da se svećenici mogu nazvati posebnim pravom djeca Marijina. Iz toga slijedi, da je moraju najvećom pobožnošću ljubiti, sa mnogo pouzdanja je zazivati i često prositi njenu moćnu zaštitu.

50. Svaki dan neka mole k r u n i c u, koja nas vodi po Mariji k Isusu. — U župnim dvorovima neka dušobrižnik izmoli krunicu uvečer sa svojim ukućanima; to će biti praktično štovanje Blažene Djevice Marije.

51. B r e v i j a r. — Oficij je službena molitva Crkve. Crkva je naložila svećenicima, neka mole u ime vjernika, i tako posvete svaki čas i svaki posao Bogu.

Ova je molitva ujedno i molitva Krista Gospodina: „Jesu Christi advocati nostri vox est“, kaže Pijo XII; iz toga slijedi, da je svećenik mora moliti in unione Ejus intentionis.

Ako smo svjesni, da molimo kao organi Krista Gospodina, onda ćemo doista moliti digne, attente ac devote.

52. Iz toga je lako shvatiti, što znači za nas svećenike l i t u r g i j s k i p o k r e t. Mi biskupi taj pokret iz srca pozdravljamo i želimo, da bi svi svećenici dobro proučili encikliku Sv. Oca „Mediator Dei“ o svetoj l i t u r g i j i.

Onda će istom osjetiti, kako je uzvišena služba svećenika i zašto ga stari pisci zovu „alter Christus".

53. Na oltaru prisutan je Krist u uzvišenoj žrtvi oltara i u osobi svoga službenika; svećenik postaje ruka i jezik Gospodina: sacerdos celebrans, personam Christi gerens, sacrificat isque solus (AAS 1954, 668).

Kako čista mora biti ta ruka, kako svet mora biti taj jezik! K oltaru može pristupiti samo onaj, koji je innocens manibus et mundo corde (Ps 23, 4).

54. Kanon 810. naređuje, da se svećenik mora pripraviti za Misu pobožnim molitvama i nakon nje Bogu zahvaliti za toliko dobročinstvo. — Odmah iza toga kanona Crkva određuje, da mora svećenik služiti Misu in veste talari; Sveta Koncilska Kongregacija dekretom od 21. VII. 1931. izričito je naredila, da rektori crkava ne smiju pripustiti k Misi svećenika, ako ne obuče talar za Misu.

Talar podsjeća svećenika, da u liturgijskim funkcijama ne nastupa kao privatna osoba, nego kao organ Krista Gospodina i njegove Crkve. — Iz toga jasno slijedi, da svećenik mora vršiti odredbe točno onako, kako ih je Crkva propisala u rubrikama, nihil addendo nihil demendo.

55. Svako zanemarivanje rubrika je na štetu ljepote službe Božje; na štetu je svećenika koji krši crkvene direktive; na štetu je i vjernika, koji odmah opaze, da na oltaru nešto nije u redu.

Nije bez razloga Crkva točno propisala svaku genufleksiju, svaku inklinaciju, svaki signum crucis, rječju: svaki pokret kod službe Božje.

56. Ovom zgodom želimo naglasiti brigu svećenika za odgoj ministranata.

Ministranti su najbliži saradnici kod oltara; njima je praktično povjerena služba akolita. Na njima se vidi u neku ruku odsjev župnika. — Župnik, koji je oduševljen za Liturgiju, znat će si odgojiti sposobne i dostojne ministrante.

57. Teološki studij. — S duhovnim životom svećenika najtjesnije je povezan studij. Ako svećenik zanemaruje studij, ako se na njegove bogoslovne knjige slegne prašina, to vrlo štetno djeluje na svećenikovo življenje i njegov rad.

58. Njegove propovijedi postaju iz dana u dan sve više plitke, vodene i napokon — hladne.

Kad propovjednik sam osjeća, da nije teološki spreman, nastupa nesigurno. A to vjernici opaze, jer imaju za izvjesne stvari vrlo profinjen osjećaj.

Nije dovoljno pročitati koju tiskanu propovijed, valja prije temeljito proučiti predmet, o kojem se želi propovijedati.

59. U tu svrhu neka svećenik opetuje iz udžbenika, iz katekizma dotična pitanja; a naročito neka se koristi Svetim Pismom, tako da vjernici osjećaju, da svećenik ne govori svojim riječima, nego riječima Božjima: „si quis loquitur, quasi sermones Dei" (1 Pet 4, 11).

60. Dakako, sama pouka nije dovoljna; valja prije primjerom potvrditi ono, što mislimo propovijedati; dakle: najprije činiti, kao Krist, „qui coepit facere et docere" (Act 1, 1).

61. Celibat. — Da svećenik može posvetiti sve svoje snage službi Božjoj, Crkva je naredila celibat.

Ova nam ustanova pokazuje, da je, kao što kaže Pijo XII., svećenik sluga Božji i duhovni otac („Menti nostrae" AAS 1950, 663).

Na taj način svećenik rađa djecu ne za ovaj prolazni zemaljski život, nego za vječni život u nebu.

62. Pijo XII. kaže, obzirom na tolike opasnosti, koje prijete u svijetu čistoći: „advigilate, dilecti filii", „sjećajte se, da se vaše ruke dotiču najsvetijih tajni; sjećajte se, da ste posvećeni Bogu, i da Njemu samomu morate služiti".

63. Naročito opominje Sv. Otac svećenike, neka paze, kad moraju nastupiti u ženskim društvima; neka se u tim društvima drže uvijek onih granica, što ih traži svećenička služba i svećeničko dostojanstvo.

64. Svećenik mora paziti na sve to, najprije radi svoje savjesti; ali zatim i radi svoga ugleda. — Ako on svojom neopreznosti, da ne kažemo više, ošteti svoj ugled, tko će mu ga povratiti??

Mnogi su morali teško osjećati posljedice svojih neopreznosti; dakle sobrii estote et vigilate!

65. Sv. Otac je izdao o tom predmetu baš ove godine (1954.) krasnu encikliku „de virginitate".

66. Da možemo očuvati krepost čistoće, po-

trebno je, da uvažimo riječ sv. Pavla: „mortificate membra vestra, quae sunt super terram“ (Col 3, 5).

Ako je veliki apostol Pavao morao kazati: „castigo corpus meum et in servitutem redigo“ (1 Cor 9, 27), koliko više vrijedi za nas: „spiritu facta carnis mortificare“ (cf Rom 8,13).

Naš je dakle zadatak, da „uvijek nosimo naokolo smrt Isusovu na tijelu, da se i život Isusov na tijelu našemu očituje“ (2 Cor 4, 10).

Haec doce et exhortare

(Nacrti za propovijedi o glavnim kršćanskim istinama)

17. Veliki Tjedan — Priprava — Cvjetnica

1. Priprava. — Tajne muke, smrti i uskrsnuća našega Gospodina Isusa Krista, koje slavimo u Velikom Tjednu, tako su uzvišene i svete, da nas Crkva u njih uvodi duljom i neprestano uzvišenijom pripravom. Najprije nas nedjeljom *Sedamdesetnicom* lišava radosnog: Aleluja, i time nas neprestano i živo potsjeća na to, da mi živimo daleko od nebeske domovine u zemaljskom zatočenju, kao ono nekad Židovi u Babilonu. Tada nas prati na Pepelnicu pred vrata svetišta korizme, posvećuje i oboružava nas križem od pepela za borbu proti đavlu, svijetu i našim strastima. Nedjeljom *Glušnicom* svraća naše duhovno oko na Spasitelja, koji trpi, a zadnje nedjelje pred Uskrs, stavlja sveti križ, na kojem je visio Spasitelj svijeta, u središte svojih svečanosti i našeg razmatranja.

Zovemo to razdoblje „Veliki Tjedan“ radi svetih i uzvišenih, velikih i dubokih tajna, koje se tih dana pred nama odvijaju u svetoj crkvenoj liturgiji. Sveti Ivan Zlatousti veli: zove se Veliki Tjedan, ne možda radi toga, jer broji više sati ili dana nego druge nedjelje, nego jer je to ona nedjelja, u kojoj smo dobili tako mnoga i neizreciva dobročinstva. U njemu je ubijena smrt, uništeno prokletstvo, razoreno gospodstvo đavla, Bog pomiren s čovjekom, otvoreno nebo, ljudi sjedinjeni s anđelima, zaključen mir između neba i zemlje. Zaista nešto većega i svetijega ne može se niti zamisliti.

2. Naša priprava za Veliki Tjedan. — Za Veliki Tjedan morali bismo se spremati cijele korizme, i to onako, kako to Crkva želi, da možemo proniknuti u vrijednost, značenje i puninu duha korizmenog vremena. Do sada smo možda korizmu promatrali kao neku liturgijsku poslasticu, kao jednu krasnu estetsku prigodu, da u njoj studiramo prekrasne korizmene sv. Mise. Možda smo čak i vršili neke posne vježbe, kao na pr. post, molitve, davanje milostinje, ali inače nije korizmeno vrijeme ništa dublje u nas prodrlo.

To mora biti drugačije. Korizma je vrijeme obnove za Uskrs. Uskrs je preporod, novo stvaranje. Crkva se osjeća obnovljena u milosti otkupljenja. Svi Sakramenti primaju novu snagu. Mi postajemo nanovo kršteni, ponovo krizmani, ponovo posvećeni. Ova punina milosti dolazi dakako od Boga, ali čovjek se mora otvoriti milosti, a to se događa u korizmi.

Korizma je, dakle, ono, što u modernom životu pobožnosti nazivamo duhovne vježbe ili pučke misije. No, to nije samo za pojedince ili samo neku zajednicu, nego je to veliko čišćenje Crkve. Crkva se čisti, pročišćava i sprema se za veliku rijeku milosti uskrsnog blagdana.

Sredstva su za to sakramentalna i asketska. Prva se sastoje u liturgiji korizme, osobito u korizmenim misama, a druga u prastarim korizmenim vježbama, kao postu, molitvi, milostinji, ali to u daleko opširnijem smislu, jer po tim vježbama moramo trenirati svoju volju (abstine et sustine), obnoviti svoju ljubav, produbiti svoj molitveni život, podići čistoću morala u izvršivanju dužnosti svoga zvanja, ukratko, da se pokršćani cijeli čovjek sa svom svojom realnošću.

Zato ne smijemo zapasti u skrajnost, u koju zapadaju oni, koji danas neprestano naglašavaju, da je u pripravi za Veliki Tjedan dostatno, da razmatramo o Muci Isusovoj, ispovjedimo se za Uskrs, postimo, molimo i dajemo milostinju. U staro vrijeme se pripripravljalo katekumene na sveto krštenje, za primanje milosti, pokornike izmirivalo s Crkvom, da opet dobiju život milosti, a vjernike vodilo centralnom kršćanskom bogoslužju — primanju Presvete Euharistije!

Ta bi nas misao morala snažno protresti: U staroj Crkvi vidimo, da je za Papu najvažnija zadaća dovesti novokrštenike krsnom zdencu, vjernike k žrtveniku, oltaru. To je bitno: Krštenje i Euharistija! Izvori života!

A mi? Tražimo glasovite propovjednike za korizmene propovijedi, naručujemo strane ispovjednike i držimo korizmene pobožnosti, dok krštenje ostaje i kasnije ono, što je i prije bilo, sakramenat kojega slabo cijenimo, a sv. Misu i u korizmi posjećuju vjernici slabo kao i inače.

3. Cvjetnica. — Ona je svečana ulazna vrata u Veliki Tjedan. *Njezin smisao i značenje.* To je u prvom redu *uspomena* na svečani ulazak Gospodinov u Jeruzalem na muku i smrt. On nije pao kao žrtva mržnje Židova, nego je dragovoljno i kraljevskom slobodom pošao u smrt, koja je trebala biti otkupiteljska žrtva za čovječanstvo. Taj ulaz je svadbena povorka, koja svršava s krvavom svadbom. Svojom krvlju je htio zapečatiti Zaručničku ljubav prema bijednom čovječanstvu.

Cvjetnica je *blagdan Krista Kralja.* To je bilo prvi put u njegovom životu, da si je dopustio iskazivati kraljevske počasti. Kao kralj htio je unići u „grad Velikog Kralja". Njegovo je kraljevstvo bilo glavni razlog njegove smrtne osude. On je, dakle, mučenik svoga kraljevskog titula. Zato Mu i želi Crkva danas prirediti kraljevske počasti.

Cvjetnica je *i znak priznanja* za nas. Crkva stavlja u naše ruke znakove priznanja, palme i maslinove grančice. Procesija je radosno i javno ispovijedanje naše vjere.

Cvjetnica je *i dan muke*: Mi ćemo biti uvedeni u muku Kristovu. Pratimo svečano Gospodina u smrt. Ali, to mi možemo učiniti zbiljski samo onda, ako sami budemo najprije posvećeni za borce i mučenike. Zato je danas liturgija izvanredno dramatična. Krist je u našoj sredini, a mi se osjećamo kao njegovi učenici. Pratimo Gospodina s Maslinske gore u sveti grad njegove muke. To je sveta gluma, kod koje mi nismo samo gledaoci, nego i aktivni glumci. [illegible]ledajmo osobe i mjesta. Scena ima tri prizora ili tri akta. Prvi je Maslinska gora. To je u današnjoj liturgiji *posveta grančica.* Drugi je: Put od Maslinske gore do svetoga grada Jeruzalema, a to je u današnjoj liturgiji *procesija.* Treći se događa u svetom gradu. To je danas: *sveta Misa.* Osobe su: Krist, koji je sada među nama nazočan u Križu, koji se nosi pred procesijom, ili se simbolizira u svom svećeniku. U staro vrijeme vozili su u procesiji na malim kolicima jednu figuru magarca i kip Kristov. Četa učenika smo mi. Danas pogotovo imaju i djeca svoju važnu ulogu, jer predstavljaju židovsku djecu, koja su pozdravljala Gospodina svojim radosnim i zanosnim: Hosana! To je najdublja misao Cvjetnice: Krist, kralj mučenika, polazi u trpljenje sa svojom Crkvom mučenika i priznavaoca! — Sada će nam biti jasnija današnja *Liturgija Cvjetnice.* — S molitvama i obredima posvete, *blagoslov grančica* je sličan samoj svetoj Misi. Najprije se mole molitve, pa pjeva evanđelje, a to je sve kao molitveni dio svete Mise. Tada dolazi posveta grančica, što u sv. Misi odgovara Podizanju - Pretvorbi. Dijeljenje grančica odgovara u sv. Misi sv. Pričesti! Time želimo upozoriti na veličinu i dubinu toga lijepoga obreda. Ne odnose se iste grančice iz crkve, kakve su se i donijele! Time što primaš tu grančicu natrag, time obećaješ, da si spreman biti za svoju vjeru mučenik i priznavalac svoje vjere. Mučenik biti znači, biti svjedok za Krista, svjedok djelom i životom, svjedok riječju i priznanjem, pa ako treba i uz cijenu gubitka dobara, krvi i života. Kada postavljaš posvećenu grančicu u svoju sobu, tada te ona mora cijele godine potsjećati na tu posvetu za mučenika.

Mi danas u crkvu donosimo uglavnom vrbove grančice zato, jer nemamo niti palmovih niti maslinovih. No, to ne igra ulogu! Glavni je smisao i značenje te uzvišene ceremonije, u koju se moramo uživiti i saživiti!

Koje je značenje tih grančica?

Maslinova grančica ima trostruku simboliku: 1. mira, 2. milosti i 3. milosrdne ljubavi. Triputa se spominje golubica, koja je donijela maslinovu grančicu, kao glasnik mira u Nojinu arku. Maslinova je grančica simbol mesijanskog mira, pojam svih dobara otkupljenja.

Palmina grančica je simbol pobjede nad đavlom! A, jer smo mi članovi Mističnog Tijela Kristova, zato — tako molimo kod posvete — „podaj, da puk tvoj, što na slavu tvoju danas izvana čini, i na duhovni način s uzraslom pobožnošću ispuni, da i neprijatelja svlada i ljubi djelo tvoga milosrđa".

Procesija danas izlazi Crkve, pa obilazi oko crkve i zaustavlja se pred zatvorenim crkvenim vratima, koja se tek otvaraju, kad se križem udari o njih. Time je simbolički prikazano, da je grijeh zatvorio ulaz u vječno blaženstvo, ali nam je Krist svojom smrću otvorio izvore milosti i vrata nebeska.

Samo kao vitezovi i priznavaoci Kristovi smo dostojni, da pratimo Kralja mučenika u njegovoj herojskoj borbi. Mi pratimo pobjednika nad smrću i paklom u boj. Kako bi se trebao ra-

spaliti sveti vjerski žar i oduševljenje u procesiji! Kad bismo na to mislili, s koliko bismo strahopočitanja stupali u njoj!

Sveta misa slijedi iza procesije. U njoj prevladava sveta ozbiljnost i tuga. Pjeva se ili čita Muka Isusova. Nema više nikakvog izlaza! Djelo otkupljenja se približava kraju, ali mora proći kroz krvavu kupelj! Ne smijemo si više praviti nikakve iluzije! Isus je u svečanom ophodu unišao u Jeruzalem. ne da se dadne okruniti za kralja. nego zato da trpi! Unišao je zajedno s nama u crkvu, da u žrtvi sv. Mise ponovno umre za nas. A mi? Ako želimo s njime uskrsnuti, moramo s njime i trpjeti!

18. Veliki Četvrtok — Liturgijski obredi

Današnji obredi Velikog Četvrtka usko su povezani s događajima, koji su se toga dana dogodili, i kako nam ih opisuje Sveto Pismo.

1. Historijski događaji Velikog Četvrtka. — Prije podne je Isus poslao svoja dva najdraža učenika, Petra i Ivana iz Betanije u grad, da priprave vazmeno janje i stol za prvu misnu žrtvu. U kasne popodnevne sate ostavio je Isus Betaniju, oprostio se sa svojom Majkom, pa preko Maslinske gore došao u dvoranu Posljednje večere. Nakon zalaska sunca započela je večera. Redoslijed kod nje bio je ovaj: 1. Vazmena večera kao uspomena na izlazak iz Egipta (vazmeno janje čija je krv nekada imala tu čudesnu moć, da je sačuvala svaku kuću, gdje su dovratci bili poškropljeni krvlju toga janjeta); 2. Pranje nogu; 3. Otkrivanje izdajnika; 4. Ustanovljenje Euharistije; 5. Ustanova svetoga Reda; 6. Oprosni govor i velikosvećenička molitva.

U staro vrijeme služile su se toga dana tri svete Mise: jedna ujutro, kod koje su se izmirivali javni pokornici s Crkvom; druga, kod koje je bilo posvećivano sveto ulje i treća, koja se služila navečer, a bila je posvećena uspomeni na Kristovu Posljednju večeru.

2. Izmirivanje javnih pokornika s Crkvom! — Šteta je prevelika, da se taj obred još samo sačuvao u Rimskom Pontifikalu, a u današnjim obredima Velikoga Četvrtka nema mu niti traga. U tim obredima ima toliko potresne dramatičnosti, toliko životne snage, toliko predočivanja užasa grijeha i ljepote pokajanja, milosti Božje i sreće u izmirenju s Bogom, da bi se obnavljanjem tih obreda na jedan makar sličan način, duboko potreslo sve one, koji bi obavljali uskrsnu ispovijed, a vjerujem, da bi mnogi potaknuti time, došli obaviti svetu ispovijed, pa makar inače to i ne mislili. U svakom slučaju, dušobrižnik bi trebao u vrijeme korizme iskoristiti taj obred, da ga bilo u propovijedi ili inače možda prigodom velike svete ispovijedi iznese pred svoje vjernike. Iz tih obreda upravo se izžaruje pravi pokornički duh, pravo pokorničko pokajanje i prava pokornička radost!

3. Posveta svetog ulja. — Ovaj dio svetih obreda Velikog Četvrtka možemo rijetko vidjeti, jer se on obavlja samo u biskupskim crkvama.

Za Uskrs trebaju svi sakramenti biti obnovljeni, a jer je već u uskrsnoj noći potrebno sveto ulje za posvetu krsne vode, zato ga Biskup već danas posvećuje. Kako je poznato u Crkvi ima različitih svetih ulja. Bolesničko ulje, katekumensko ulje i sveta krizma. Bolesničko se ulje upotrebljava kod dijeljenja sakramanta svetog pomazanja i posvetu zvona. Katekumensko se ulje upotrebljava kod posvete krsne vode, kod podjeljivanja sakramenta sv. krštenja, kod svećeničkog ređenja i kod posvete oltara. Krizma je najsvetija među svim uljima, pa je ujedno i nosilac Duha Svetog. Upotrebljava se kod krštenja, krizme, posvete biskupa, posvete crkve, patene, kaleža i zvona.

Posveta svetog ulja obavlja se vrlo svečano. Kod toga sudjeluju uz Biskupa i 12 svećenika, 7 đakona i 7 pođđakona. Najprije se posvećuje bolesničko ulje, i to na na koncu kanona svete Mise, prije Pater noster. Nakon svete Pričesti posvećuju se i ostala dva sveta ulja. Njihovo djelovanje izriču molitve posvete. Katekumensko ulje treba služiti za čišćenje duše i tijela, za razgonjenje utjecaja đavolske moći. Krizma je primila ime od Krista, a to znači Pomazanik, i zato služi kao ulje, kojim se pomazuju svećenici, kraljevi, proroci i mučenici“.

4. Sveta Misa Velikog Četvrtka. — Ni u jedan drugi dan u crkvenoj godini sveta Misa nema tako psihološki potresno značenje, kao na Veliki Četvrtak, jer je to dan, kada je ustanovljen Presveti Oltarski Sakramenat, kada je služena prva Sveta Misa, kada je bilo prvo svećeničko ređenje. Ima nešto dirljivo i ganutljivo u toj misi. U duhu liturgije ne smijemo biti samo posmatrači, nego i sudionici. Moramo se osjećati kao učenici, koji su se sakupili oko Učitelja u dvorani Posljednje večere, kojima je On prao noge i koje je svojim vlasti-

tim rukama nahranio i napojio svojim Tijelom i svojom Krvlju.

Sveta Misa odiše dvostrukim raspoloženjem: radosnim i žalosnim. Radosno raspoloženje odaje: Ukrašeni oltar; križ na glavnom oltaru je pokriven bijelom koprenom; svećenik je obučen u bijelo odijelo; pjeva se veseli Gloria, koji je tako dugo šutio; sva zadnji puta zvone. Ima malo dana u crkvenoj godini, koji tako duboko hvataju za srce, kao upravo ovaj dan! — Tada zanijeme zvona u znak žalosti, jer ipak iznad sve te radosti radi ustanovljenja Presvete Euharistije lebdi tiha, duboka tuga, koja odgovara i Isusovom raspoloženju na Posljednjoj večeri: „Žalosna je moja duša do smrti!“ U duhu te žalosti smije se služiti u svakoj crkvi samo jedna sveta Misa. Najveći crkveni dostojanstvenik zastupa Krista, a ostali su poput apostola i primaju iz njegove ruke sv. Pričest, jer je sv. Misa zapravo slavljenje uspomene na Posljednju večeru. Tako se posadašnjuje Posljednja večera.

S kakvim raspoloženjem sjećamo se prve sv. Pričesti na Posljednjoj večeri, koju je podijelio svojim učenicima sam Veliki Svećenik! Da li je bio i Juda među njima? Da li je tada bila primljena i prva svetogrdna sv. Pričest? Da li i među nama ima Juda? Da li se i danas među nama nalaze oni, koji primaju sv. Pričest svetogrdno? „Kršćanin putuje prema vječnosti od Pričesti do Pričesti. Stol je prostrt, kruh je uvijek ponuđen“. (Mauriac).

5. Razotkrivanje oltara. — Nakon svete Mise razotkrivaju se oltari, t. j. skidaju se oltarnici, prevrnu kanonske ploče, tabernakul ostaje otvoren i prazan, jer ne će biti više sv. Mise, dok se ne proslavi u obredima Isusova smrt i uskrsnuće.

Oltar je simbol Krista, a otkrivanje oltara znači svlačenje Gospodina prije raspinjanja. Crkva, bez svega ukrasa, pokazuje sada sliku pustoši i bezutješnosti.

6. Pranje nogu. — U biskupskim i samostanskim crkvama obavlja se još jedan divni obred, a to je pranje nogu na uspomenu, kako je Spasitelj oprao noge svojim apostolima. Biskup ili opat pere noge dvanaestorici ljudi, dok kor pjeva pjesmu, koja tako sjajno ilustrira sam događaj: Gdje je ljubav, dobrotvornost, ondje je i Bog; Nas je skupila u jedno ljubav Krista; Kličimo Mu, radujmo se svi u Njemu; I nek vjerna ljubav veže naša srca. — Zato kad se sakupismo svi u jedno; Čuvajmo se, da se duhom ne dijelimo; Nek prestanu zlobne svađe, ružne kavge; I Gospodin Krist nek bude među nama. — Kriste, Bože, daj nam gledat u Tvom nebu; Proslavljeno Tvoje lice puno milja; U radosti neizmjernoj, čistoj svetoj; S blaženim bez prestanka u sve vijeke. Amen.

Ima u toj pjesmi nešto tako milo, svježe, gotovo djetinje veselo! To je uistinu pjesma djece Božje, ljubavlju povezane Božje obitelji.

Danas, ako ikada u koji drugi dan, preporuča se vjernicima, da bi kojemu siromahu, tjelesnome ili duhovnome, iskazali ljubav na bilo koji način, jer je toga dana Bog i nama pokazao svoju ljubav! Možda kojega siromaha pozvati k sebi za stol, jer nas je Gospodin udostojao počastiti, da sjednemo s Njime za stol!

„Ne idimo dalje: uđimo i mi u mrak. Sutra, u petak, ne će ni jedna hostija biti posvećena. Misnik nosi u pohranu onu, koja se čuva za taj dan. Oltar ostaje prazan. Pjeva se „Pangue lingua“, sve dok se sveti sakramenat ne spremi u pripravljeni grob.

Dok se pjevaju Vespere, svećenik skida s oltara sav ukras. Crkva ulazi u agoniju s Kristom. Sve do uskrsnuća ne će više zvoniti zvona“ (Mauriac).

19. Pomirna molitva Pape Pija XII.

(Gluha nedjelja: Propovijed o psovci. — Na ovom mjestu objavljujemo Pomirnu molitvu, koju je sastavio sveti Otac Papa Pijo XII., za uvrede, koje se psovkom nanose Bogu i svecima).

Najuzvišenije Trojstvo — Oče, Sine i Duše Sveti — udostoj se milostivo primiti, makar si oduvijek u sebi i po sebi beskrajno blaženo, poklone, koji se od svega stvorenja dižu k Tvojem previšnjem prijestolju; a odvrati, molimo Te, oči svoje i ne slušaj one nesretnike, koji zaslijepljeni strašću ili potaknuti đavlom, zlobno psuju Tvoje ime i ime Prečiste Djevice Marije i Svetaca.

Sustegni, Gospodine, pravednu ruku svoju, koja bi lako mogla uništiti one, što se usuđuju činiti toliku opačinu.

Primi hvalospjev slave, koji Ti neprestano prinosi čitava priroda: od tihe i bistre vode, što teče s izvora, pa do zvijezda, što sjaju i neprestano kruže, sve ih u nebeskim visinama pokreće Tvoja Ljubav.

Primi kao zadovoljštinu hvale, što se uzdižu poput tamjana na oltaru, od tolikih svetih duša, koje idući ravnim putem Tvojih zakona, a bez

ikakvog zastranjenja, te čineći djela ljubavi i i pokore nastoje zadovoljiti Tvojoj uvrijeđenoj Pravednosti; slušaj pjev tolikih izabranih duša, koje svoj život posvećuju, da uzveličaju Tvoju slavu; primi trajnu hvalu, što Ti Crkva prinosi u svako vrijeme i po cijelom svijetu.

Daj, da jednog dana, nakon što se obrate bogohulna srca, svi jezici i sva usta složno zapjevaju već ovdje na zemji onu pjesmu, koju bez prestanka pjevaju anđeoski zborovi: Svet, Svet, Svet je Gospodin Bog nad vojskama. Nebesa i zemlja puni su slave Tvoje. Amen.

(1000 dana oprosta svaki put).

20. Veliki Petak — Liturgijski obredi

Danas obnavlja Crkva najpotresniju i najutješljiviju uspomenu crkvene godine: Danas je Isus Krist, Jedinorođeni Sin Božji, jednak Ocu po slavi i veličanstvu, umro za *naše grijehe*, i to svojevoljnom smrću na križu, kao naša žrtva.

Kako je tostrahovita objava neizmjerne pravde Božje, koja traži takvu zadovoljštinu! Ali, i kako divna objava neizmjernog milosrđa Božjega, koji je tu zadovoljštinu učinio po svom jedinorođenom, ljubljenom Sinu! Nije čudo da srce Crkve danas prožima pokajanje, sućut i ljubav, pa se baca ničice pred svetim Križem, klanjajući se i štujući taj uzvišeni znak. Ona želi, da danas budu uprte oči, srce i misao sve njezine djece samo i jedino na krvnu žrtvu na križu, koju je božanski Veliki Svećenik prinio na oltaru Križa. Zato danas niti nema — jedini je to dan u godini — svete Mise, nekrvne žrtve Novoga Zavjeta.

Ali, i cijelo bogoslužje nosi pečat tuge i boli. Svećenici su obučeni u crno odijelo, kao kod sv. Mise za mrtve. Crkva je pusta i tmurna. Na oltaru nema nikakvog ukrasa i ne gori nikakvo svijetlo. Tabernakul je prazan. Zvona se ne javljaju. Ne čuju se niti orgulje, niti odzvanja pjevanje psalama, dok svećenik ide k oltaru. Ne nose se nikakvi svijećnjaci niti kadionice. Pa ipak, usred najdublje žalosti prodire jedna zraka uskrsnog svijetla.

Služba je Božja sačinjena prema svetoj Misi i dijeli se na četiri dijela:

1. Čitanja. — Kada dođu k oltaru, baca se svećenik i poslužnici ničice na zemlju klanjajući se veličanstvu Božjem, koji je prisutan na otajstveni način u posvećenom oltaru. Čitanja Starog Zavjeta u slici navješćuju žrtvu križa. Tada prikazuje sv. evanđelista Ivan, kao predstavnik Novog Zavjeta, zbiljski tok povijesti muke. On je kao očevidac proživio muku Gospodinovu, stajao je zajedno s Marijom, Majkom Isusovom, „pod križem, čuo je sedam posljednjih Isusovih riječi i gledao lomnim pogledom otvoreno Srce Otkupiteljevo.

Vjernici će danas s posebnim ganućem slušati, čitati i razmišljati o muci Gospodinovoj. Nastojat će je tako proživjeti, kao da se pred njihovim očima odvija, kao da bi oni sami stajali pod križem na Golgoti. Tada će im se u duši probuditi isti oni osjećaji, kojima su bile ispunjene duše Majke Božje, sv. Ivana, Marije Magdalene i rimskog stotnika. Ne će niti nama biti smiješan usklik franačkog kralja Klodviga, koji je slušajući muku Isusovu, pun srdžbe iako još poganin uskliknuo: Samo da sam ja bio ondje sa svojim Francima!

2. Molitve. — Kao što je Krist na Križu umro za cijeli svijet i molio raširenih ruku za sve, pa i za svoje neprijatelje, tako moli Crkva danas na podnožju svetoga križa za sve svoje udove i za čitavi svijet: za sebe samu, za svetoga Oca, za biskupe, svećenike i ostale crkvene redove, za katekumene, t. j. za one, koji se pripravljaju za krštenje, koje će primiti u uskrsnoj noći, za sve bolesnike, utamničenike, hodočasnike i putnike na moru, za krivobošce i sve od Crkve odijeljene kršćane, za nevjerne Židove, i na koncu za pogane. Na sve bez iznimke želi Crkva danas, da se primijene plodovi otkupljenja, koje nam je donijelo drvo križa.

Te molitve ne smije moliti samo svećenik, a vjernici ih samo slušati, ili možda niti to. I vjernici moraju dušom, umom, srcem, i svojom vjerom i ljubavlju sudjelovati kod tih molitava, i na taj način doprinijeti, da se ostvari ono, što se moli.

3. Otkrivanje i Adoracija sv. Križa. — Na mjesto prinošenja žrtvenih darova i svete pretvorbe, stupa danas čašćenje svetoga križa. Ovaj dio čini time v r h u n a c čitavog bogoslužja.

Otkrivanjem svetog križa odvija se pred našim očima smrt na križu na živi i zorni način. Svećenik otkriva križ, koji je pokriven velom malo po malo i pokazuje ga vjernicima pjevajući tri puta u sve višem tonu: „Evo drvo križa, na kojem je visio Spas svijeta!“ Pjevači odgovaraju: „Dođite, i poklonimo se!“ Nakon trećeg potpunog otkrića, polaže svećenik križ na podnožje oltara na jedan jastučić, skida ponizno obuću s nogu i približava se

svetom križu u tri razmaka i tri klecaja, i svaki put govori: „Klanjamo ti se, Kriste, i blagosivamo Tebe, jer si po svojem svetom križu otkupio svijet". Kod trećeg poklacaja, neposredno pred svetim križem, poljubi on rane na nogama. Iza svećenika ljube i ostali svećenici u koliko ih ima ili najodličniji članovi župe. (crkveni starješine) ... Dok se ljubi križ, pjevaju se dirljive Tužaljke: „Puče moj, što učini tebi, ili u čem ožalostih tebe, odgovori meni?..." Rijetko da ima potresnijeg prizora bilo u kakvom bogoslužju! Tko bi mogao, a da ne ostane ganut do u dubine svoje duše!

Kad je svršio poklon križu, postavlja križ na oltar, i slijedi propovijed, a iza propovijedi se odnosi križ na prikladno mjesto, gdje ostali vjernici mogu također ljubiti križ.

4. Sveta Pričest (Missa praesantificatorum). — Sada se razvija procesija, u kojoj idu donijeti preostale dvije hostije, koje su jučer bile posvećene. Jedna će od njih poslužiti za sv. Pričest onome svećeniku, koji danas obavlja obrede, a druga će se spremiti za Božji grob.

Sveta Crkva želi, da po sv. Pričesti postane dionikom plodova Žrtve na križu. Sve svete funkcije, koje se sada obavljaju u vezi su sa sv. Pričešću kod sv. Mise. Imamo: Oče naš; Oslobodi nas, Gospodine; lomljenje velike hostije; pripravnu molitvu za svetu Pričest; Gospodine, nijesam dostojan, i svetu Pričest svećenika s čišćenjem kaleža. Ovim ceremonijama pridodane su i neke druge, koje nalazimo kod svete žrtve: odmah na početku stavlja se velika hostija na tjelesnik; sipa se u kalež vino i voda; kadi se hostija i kalež, križ i oltar. Svećenik pere ruke i podiže nakon Oče naša i Oslobodi nas, Gospodine, svetu hostiju visoko na klanjanje. Tako dobiva cijeli sveti čin, premda je to samo sveta Pričest, pečat svete Mise, u kojoj su neki dijelovi ispremiješani, pa se zato i zove „Missa praesanctificatorum", t. j. Misa sa darovima, koji su već prije posvećeni.

5. Procesija. — U našim krajevima stavlja svećenik sada još preostalu jednu veliku Hostiju u pokaznicu i nosi je u procesiji u Božji grob, gdje bude svečano izložena. U koliko ima još i drugih ciborija, u kojima se čuvaju male hostije, i to se odnosi u Božji grob ... Time je završeno bogoslužje Velikog Petka. Preko cijelog dana i večeri dolazit će pobožni vjernici pohađati Božji grob, da na taj način okažu svoje vjersko osvjedočenje, svoju sućut i svoju plemenitu želju, da odsada više ne vrijeđaju Onoga, koji nas je tako ljubio, da je dao i svoj život za naš spas.

Ali, to nije beznadna tuga i žalost. Mi se pokraj groba ne osjećamo, da smo uz grob mrtvaca, jer se nad tim grobom ponosno ističe proročanstvo: „I grob će Mu biti slavan!"

Enciklika sv. Oca Pape Pija XII.

O svetoj Liturgiji

(Nastavak)

III. Liturgijom upravlja crkvena hijerarhija

Crkva mora imati svoju hijerarhiju

Da bolje shvatimo, što je sveta liturgija, moramo promotriti još jedno njezino svojstvo i obilježje, koje nije od manje važnosti.

Crkva je društvo, pa zato treba da ima svoju vlast i hierarhiju. Ako svi udovi otajstvenog tijela imaju ista dobra i teže k istom cilju, ipak nemaju svi istu vlast niti svi mogu vršiti iste čine. Božanski je Otkupitelj htio, da njegovo kraljevstvo bude čvrsto oslonjeno na svetom redu kao na stalnu temelju, a taj je red neka slika nebeske hijerarhije.

Jedino se apostolima daje svećenička vlast i poslije njih onima, koji od njih i njihovih nasljednika prime polaganje ruku (30). Po toj vlasti oni predstavljaju osobu Isusa Krista pred sebi povjerenim narodom, a pred Bogom predstavljaju taj narod. To se svećeništvo ne prenosi baštinjenjem ni rodom; ne izvire iz kršćanske zajednice niti ga daje narod. Prije nego će pred Bogom zastupati narod, svećenik je poslanik božanskog Otkupitelja; i stoga, što je Isus Krist Glava onoga tijela, kojemu su kršćani udovi, zato svećenik i zastupa Boga kod sebi povjerenog naroda. Vlast, dakle koja

(30) O učiteljskoj, svećeničkoj i upravnoj vlasti Crkve govorio je sv. Otac potanje i sasvim konkretno obzirom na moderna zastranjenja prigodom kanonizacije sv. Pija X. sakupljenim kardinalima i biskupima a nastavio prigodom proglašenja novog blagdana Marije Kraljice. Iza kako je prema 1 Petr 2,5-9 istakao istinito i potpuno značenje svećeništva vjernika, nastavlja: „Ipak se ima odlučno smatrati, da ovo, doduše tako uzvišeno i otajstveno „svećeništvo" svih vjernika razlikuje se ne samo po stupnju časti, nego i bitstveno od onog svećeništva u punom i pravom smislu, koje se sastoji od vlasti prinošenja same Kristove žrtve, a koje se vrši na mjesto vrhovnog Svećenika Krista"

mu se daje, po svojoj naravi nema ništa ljudsko, kad je potpuno vrhunaravna i dolazi od Boga. „Kao što je mene poslao Otac, i ja šaljem vas... (Iv 20, 21); tko vas sluša, mene sluša... (Lk 10, 16); idite u sav svijet i propovijedajte Evanđelje svim stvorenjima: tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se" (Mk 16, 15-16).

... i vanjsko, vidljivo svećenstvo,

Zato se vidljivo i izvanje svećenstvo Isusa Krista u Crkvi ne predaje nekim sveopćim, ili zajedničkim i neodređenim načinom, nego se daje odabranim ljudima po nekom duhovnom rađanju onoga reda, koji je jedan od sedam sakramanata, i koji ne samo podjeljuje milost prikladnu ovom osobitom staležu i službi, nego daje i neizbrisivi "pečat". On čini svećenike slične Isusu Svećeniku i sposobne za vršenje onih zakonitih vjerskih čina, po kojima se ljudi posvećuju, i Bogu daje dužna slava, prema zakonima i pravilima danim od Boga.

... posvećeno svetim redom

Doista, kako kupelj krštenja razlikuje i razlučuje sve kršćane od drugih, koje spasonosna voda nije oprala niti su udovi Kristovi, tako i sakramenat reda razlučuje svećenike od ostalih kršćana, koji nisu primili taj dar. Odazvavši se vrhunaravnom pozivu samo svećenici su stupili u ovu uzvišenu službu, koja ih posvećuje svetim oltarima. Svećenici postaju kao božansko oruđe, po kojemu se nebeski i vrhunaravni život saopćuje otajstvenom tijelu Isusa Krista (31).

K tome, kako već rekosmo, samo su oni označeni onim neizbrisivim pečatom, po kojemu postaju slični Kristu Svećeniku; i samo su njihove ruke posvećene, „da što god blagoslove, bude blagoslovljeno, i što posvete, bude posvećeno i sveto u ime Gospodina našega Isusa Krista" (Rim. Pont., Ređenje svećenika, kod pomazanja).

K njima dakle neka pohrle svi oni, koji žele živjeti u Kristu, jer će od njih primiti okrepe i hrane svom duhovnom životu; od njih će dobiti spasonosnu ljekariju, koja će ih izliječiti, te će ozdravljeni i ojačani moći da se sretno otmu nevolji i propasti, u koje ih strovališe mane. Od njih će, napokon, primiti blagoslov, koji posvećuje obiteljsku zajednicu, kao što će im oni upraviti posljednji dah ovog umrlog života, da uđu u vječnu sreću (32).

Liturgija ovisi o crkv. vlasti: po svojoj biti

Budući da svetu liturgiju vrše prije svega svećenici u ime Crkve, stoga mora njezina uredba, uprava i oblik ovisiti o crkvenoj vlasti. Kao što to slijedi iz same biti kršćanskog bogoslužja, tako to potvrđuju i povijesna svjedočanstva.

... i po uskoj vezi s vjerskim istinama

Ima još nešto, što dokazuje ovo neoborivo pravo crkvene hierarhije, a to je, što je sveta liturgija usko povezana s onim načelnim naukama, koje Crkva naučava kao najstalnije istine. Zato treba da je liturgija u skladu sa zapovijedima katoličke vjere, izdanima od vlasti vrhovovnog učiteljstva u zaštitu cjelovitosti od Boga objavljene vjere.

Ovdje treba da pravo osvijetlimo ono, što smatramo, Časna Braćo, da vam nije nepoznato, a to je zabluda i varka onih, koji su tvrdili, da je sveta liturgija nekakav pokus, koje se vjerske istine imaju prihvatiti. To jest, ako je koja od tih nauka po svetim liturgijskim obredima dala plodove pobožnosti i svetosti, da je Crkva ima odobriti, a ako nije, da je ima odbiti. Odatle ona izreka: „Zakon molitve, zakon vjere".

No Crkva ne uči tako, ne zapovijeda tako. Štovanje, što ga ona iskazuje predobromu Višnjemu Bogu, kako ukratko i jasno kaže Augustin, jest trajno ispovijedanje katoličke vjere, jest vježbanje ufanja i vršenje ljubavi: „Boga treba štovati — kaže on — vjerom, ufanjem, ljubavlju" (Enchir 3.). U svetoj liturgiji izrijekom i otvoreno ispovijedamo katoličku vjeru ne samo vršenjem svetih tajna, obavljanjem žrtve i dijeljenjem sakramenata, već i moljenjem ili pjevanjem vjerskog „Simbola" (33), koji je kao obilježje i iskaznica kršćana.

---

(31) „Naše je doba laiciziralo, naturaliziralo, humaniziralo svećenika. Da iznova nađemo smisao Boga, treba pronaći smisao svećenika. Nema povratka Bogu bez povratka svećeniku". Ovo su riječi iz vrlo važne poslanice kard. Suharda, koju je kroz par zadnjih godina donosio naš „Vjesnik".

(32) Jezgrovito je ovdje označena najvažnija, liturgijska zadaća svećenika. Na svim poljima može svećenik pomagati narodu, ali samo ukoliko udovolji svojoj primarnoj, liturgijskoj dužnosti. — Uz sakramente ističe sv. Otac i najdirljiviji sakramental: preporuku duše na smrti. Duši ispovjeđenoj, pričešćenoj, pomazanoj i opskrbljenoj papinskim blagoslovom i potpunim oprostom svećenik otvara vrata raja: „Pođi kršćanska dušo..." Velika je škoda, što i kršćani sve manje doživljavaju tu zadnju sreću!

(33) Ovdje je riječ „simbol" uzeta u svojem prvotnom značenju: simbalo = skupiti ujedno. Prema tome se skup vjerskih istina naziva simbolom vjere. Takva su „vjerovanja" nastala ne toliko u katehizaciji koliko u liturgiji, jer se i katehizacija na najveću svoju korist većinom obavljala u najužoj vezi s liturgijom. Sad se u liturgiji upotrebljavaju tri „vjerovanja" (simbola) apostolsko, t. zv. Atanazijevo i nicejsko-carigradsko

Isto tako i čitanjem drugih odlomaka iz Svetog Pisma, napisanog po nadahnuću Duha Svetoga. Dakle, sva je liturgija puna katoličke vjere i javno ispovijeda vjeru Crkve.

Radi toga su, kad god se radilo o proglašenju neke od Boga objavljene istine, vrhovni svećenici i sabori, crpeći iz tako zvanih „Teoloških vrela, nerijetko uzimali dokaze i iz ove grane, kako je na primjer, učinio naš Prethodnik, neumrle uspomene Pijo IX., kad je proglasio neokaljano Začeće Djevice Marije (34).

Na isti način, kad se raspravljalo o nekoj nedokazanoj ili prijepornoj istini Crkva i sv. Oci nisu propustili potražiti svijetla i iz časnih obreda, koje nam je predala starina. Odatleje i nastala ona poznata i štovanja dostojna izreka: „Zakon vjerovanja neka nam se potvrdi zakonom moljenja" (De gratia Dei „Indiculus").

Sveta dakle liturgija nezavisno i sama po sebi ne određuje niti sačinjava katoličku vjeru (35), nego radije, budući da je ona ujedno i ispovijedanje nebeskih istina, koje je podloženo vrhovnom učiteljstvu Crkve, može da pruži dokaza i svjedočanstava, i to vrlo važnih, da se utvrdi neka posebna istina kršćanske nauke. A ako hoćemo onako općenito i nezavisno da odredimo i označimo veze između vjere i svete liturgije, onda se s pravom može reći: „Zakon vjerovanja neka odredi zakon moljenja". Isto treba reći i kad se radi o odrugim bogoslovnim krepostima: „U vjeri, ufanju i ljubavi i neprestanomželjom uvijek molimo" (Sv. Augustin, Posl. 130 Probi 18) (36).

IV. Napredak i razvoj liturgije

Crkvena se hierarhija uvijek služila ovim svojim pravom u liturgijskim pitanjima uređujući i sređujući bogoslužje i bogateći ga sveđerno novim sjajem i uresom, na slavu Božju i na korist vjernika. Nije se bojala, čuvajući netaknuto sve bitno u euharistijskoj oltarskoj žrtvi i sakramentima, promjeniti ono, što je smatrala da nipošto nije više zgodno, a dodati ono, što je smatrala korisnijim za veću slavu Isusa Krista i uzvišenog Trojstva kao i za pouku i spasonosnu pobudu kršćanskog puka (sr. Konst. „Božje službe" od 20. XII. 1928) (37).

Božansko i ljudsko u liturgiji

Sveta se liturgija sastoji od ljudskog i od Božjeg elementa. Kao što je jasno, ono što je odredio Božanski Otkupitelj, to ljudi nikako ne smiju promijeniti, a što su ustanovili ljudi, to se prema zahtjevima vremena ili potrebama prilika i duša može i mijenjati (38), kako to odobri crkvena hierarhija, oslanjajući se na pomoć Duha Svetoga. Odatle potiče ona divna raznolikost istočnih i zapadnih obreda; odatle dolazi sve više razvijanje osobitih vjerskih običaja i pobožnih vježba, koje su u starija vremena bile tek u zametku; odatle katkada biva, da se opet vraćaju i obnavljaju pobožne uredbe, koje su bile s vremenom zaboravljene (39). Sve to svjedoči o

---

(34) Učinio je to i Papa Pijo XII. kod dogmatizacije Uznesenja Bl. Dj. Marije. I dotična se dogmatska povelja „Predarežljivi Bog" poziva na slijedeći odlomak ove enciklike.

(35) Katolička je vjera sadržana u sv. Pismu i usmenoj predaji, a čuva je i tumači sv. Crkva. Žurnik-teolog J. Weiger piše modernoj duši: „Vjeru nemamo sami od sebe. Naša vjera počiva na vjeri Crkve... Vjeru je Božja ruka posijala u tvoje srce, a pri tom se je Gospodin poslužio svojom Crkvom. Svi su sveci ljubili Crkvu, neizrecivo je ljubili. Štovali su je kao Kristovu Zaručnicu, kao organ istine, kao zadnje uporište u vječnom mijenjanju mnijenja, kao svjetionik u tminama srca" (Der Leib Christi in Geschichte und Geheimnis, Wurzburg 1950, 1-2). Poznata je riječ Augustinova, da on ne bi ni Evavđelju (dakle ni liturgiji!) vjerovao, kad iza Evanđelja ne bi stajala Crkva.

(36) „Liturgija je teologija, koja se studira na koljenima. Sve su dogme u njoj posvjedočene snažnom prodornošću, jer ih po njoj Crkva naučava stavljajući u pokret sve sposobnosti čovjeka" (Dom G. G. Lefebvre, Liturgia. Ses principes fondamentaux 53).

(37) Kölnski župnik Dr. W. Kahles piše u članku „Liturgie in lebendiger Entwicklung nach der Enzyklika „Mediator Dei" (Laacher Hefte 5 (1950) 48 s): „Bez pretjerivanja se može reći, da ovo temeljno načelo izneseno s najvišeg crkvenog mjesta, jasno pokazuje, kako se u tom pogledu nalazimo usred velikog povijesnog preokreta". Poslije nego je sv. Pijo V. g. 15˜0. izdao Rimski Misal, smatralo se i često naglašavalo, da je završen razvoj liturgije. „Ona nije, nastavlja isti pisac, kao umjetničko djelo, koje se je povijesnim razvojem tako usavršilo, da ga onda crkvena vlast u određeno doba stavi pod zakon o zaštiti spomenika. U tom bi slučaju spadala u muzej".

(38) Što je sama Crkva odredila, može i promijeniti. Ne čini toga lakoumno, ali zna koji put poseći i radikalno, kako je pokazalo nekoliko zahvata upravo sadanjeg sv. Oca. On je na pr. dopustio i običnim svećenicima, da u slučaju smrtne opasnosti dijele sv. potvrdu. U Rimski su Pontifikal unesene promjene, iz kojih je sada jasno, da se tvar i lik sakramenta sv. reda sastoji sastoji samo u polaganju ruku i odnosnih riječi. Kod krštenja se pljuvanka više ne mora upotrebljavati. Euharistijski je post vrlo ublažen, a obnovljeno je Uskrsno Bdjenje (dozvola produžena i za ovu god. 1955).

(39) Primjera radi neka bude spomenut kult Presv. Euharistije, koji je u starija vremena bio tek u zametku, a s vremenom se u Crkvi razvio vrlo bujno i donio mnogo plodova. Od zaboravljenih običaja, koji se opet sve više s koristću uvađaju, sjetimo se donošenja darova sa strane vjernika na prikazanju, što i sv. Otac u enciklici dalje odobrava i preporuča.

snažnom vjekovnom životu neokaljane Zaručnice Isusa Krista; to je onaj sveti razgovor, što se kroz vjekove vodi između nje i njezina božanskog Zaručnika, da mu posvjedoči svoju i sebi povjerenih naroda vjeru te svoju neugasivu ljubav; a to dokazuje i onaj mudri način odgoja, kojim ona u vjernicima budi „Kristov smisao“ i svaki ga dan sve više pojačava.

Zaista, nije bilo malo uzroka, s kojih se odvija i razvija napredak svete liturgije kroz duge i slavne vjekove Crkve (40).

Promjene radi jasnijeg isticanja nauke

Tako, na primjer, kad se katolička nauka o utjelovljenoj Božjoj Riječi, o euharistijskom sakramentu i žrtvi, o Božjoj Majci i Djevici Mariji točnije i jasnije izložila, uvedeni su novi oblici obreda, po kojima je svijetlo što je jasnije sinulo iz odluka crkvenog učiteljstva, i u bogoslužju bolje zasjalo i na neki se način odrazilo, da bi moglo lakše doći do pameti i srca kršćanskog puka.

... radi izmjena u crkvenoj stezi

Dalji razvoj crkvene stege u podjeljivanju sakramenata, kao na primjer kod sakramenta pokore, pa ustanova i onda prestanak katehumenata, primanje Euharistije samo pod jednom prilikom u latinskoj Crkvi, sve je to bez sumnje nemalo djelovalo, da se prastari običaji s vremenom izmijene, a novi pomalo uvedu, koji će biti više u skladu s novim uredbama (41).

... i radi novih izvanliturgijskih pobožnosti

Kod ovog su razvoja i promjena mnogo djelovanje i one pobožne vježbe i djela, koja nisu u uskoj vezi s liturgijom, ali su se u novija vremena, po divnoj Božjoj osnovi, silno u narodu raširila: tako, na primjer, sve veći i sve dublji žar u štovanju božanske Euharistije, zatim pregorke muke našega Otkupitelja, presvetog Srca Isusova, pa Djevice Bogorodice i njezina prečistog Zaručnika.

K tomu su pridonijeli, da spomenemo i izvanjske prilike, javni pobožni pohodi na grobove mučenika, i u tu svrhu poduzeti osobiti postovi, i napokon prosni zborovi, koji su se sastajali radi pokore u ovom svetom gradu, a kojima se više puta pridružio i vrhovni svećenik.

... i radi razvoja crkvene umjetnosti

Lako je shvatiti, da je sve veći razvoj lijepih umjetnosti, osobito graditeljstva, slikarstva i glazbe, mnogo uplivao na udešenje i izmjenu izvanjskih elemenata svete liturgije.

Obrana od zloporaba

Ovim se istim svojim pravom u liturgijskim pitanjima služila Crkva i kad je trebalo obraniti svetost bogoslužja protiv smiono i nerazborito uvedenih zloporaba ljudi posebnika ili pojedinih crkava. I tako se dogodilo, da je u šesnaestom vijeku, kad su se običaji i navike te vrste i suviše umnožile i kad su novotarije pojedinaca izvrgle opasnosti čistoću vjere i pobožnosti, a donosile veliku korist krivovjercima i širenju njihovih zabluda, naš Predhodnik besmrtne uspomene Siksto V., da bi obranio zakonite obrede Crkve i pročistio ih od svega nevaljala, što se u njih uvuklo, godine 1588. ustanovio Sveti Zbor za obranu obreda (Konst. „Neizmjerna“ od 22-I-1588). Toj je ustanovi i danas povjerena briga, da budno nastoji oko uređivanja i određivanja svega onoga, što se tiče svete liturgije (Crkv. Zakonik kan. 253).

V. Taj se razvoj ne može prepustiti samovolji pojedinaca

Zato samo vrhovni svećenik ima pravo priznati i ustanoviti bilo koji običaj u bogoslužju, uvoditi i odobravati nove obrede, pa i mijenjati one, koje bude smatrao potrebnim promjene (sr. kan. 1257). A biskupi imaju pravo i dužnost pomnjivo paziti, da se točno vrše odredbe svetih kanona o Božjoj službi (sr. kan. 1261). Ne mogu se dakle prepustiti sa-

---

(40) Želje za liturgijskim promjenama, kao i druge reforme (na pr. clunijska i franjevačka), ne moraju poteći od same hierarhije, ali se moraju njoj podvrći. Provode se uspješno tek kad ih službena Crkva prihvati i vodi, i to kako ona, vođena od Duha Svetoga, misli i hoće. Povijest nam pak Crkve svjedoči, da je ona uvijek imala otvoreno majčinsko uho i srce za sve potrebe vremena.

(41) U vezi s prva ova dva uzroka liturgijskih promjena spomenimo još jedamput obnovljeno Uskrsno bdjenje, jer što je ova enciklika na području teorije, to je ovaj „novi“ obred na području prakse, a obadvoje iz velikog uma i srca slavno vladajućeg Pape. Sam dekret od 9-II-1951. ističe, da obnovu Uskrsnog bdjenja traže ova dva uzroka: dublje izvršeno proučavanje uskrsnog otajstva i pastoralne prilike vremena, kad velika subota nije više zapovjedni blagadan. U tom smislu Dom L. Beaduin (La Maison-Dieu 26 (1951) 100) označuje ovaj dekret kao završnu tačku, jer „je ispunio nestrpljive želje mnogih i auktoritetom sv. Stolice posvetio savjesne studije i nastojanja historičara i apostola liturgije“. A onda dodaje: „Ali taj je dekret, i možda još više, ujedno i polazna točka, prvi korak na polju liturgijske obnove; nada, koja se dosada smatrala utopijom“.

movolji pojedinaca, pa bili oni i članovi klera, tako svete i časne stvari, koje se tiču vjerskog života kršćanske zajednice, vršenja svećeništva Isusa Krista i Božje službe, štovanja koje dugujemo presvetom Trojstvu, utjelovljenju Očevu Sinu, njegovoj uzvišenoj Majci i ostalim nebeskim stanovnicima, kao i spasenja ljudi. S istog razloga nikomu nije dopušteno da imalo svojevoljno određuje izvanje čine na ovom području, koji su tako usko povezani s crkvenom stegom, redom, jedinstvom i skladom otajstvenog Tijela, a nerijetko i sa potpunoću katoličke vjere.

Nepromišljene zloporabe

Crkva je, o tom nema sumnje, živ sklop udova, pa i u onim stvarima, koje se tiču svete liturgije, raste, razvija se i napreduje, pa se upriličuje i prilagođuje potrebama i prilikama vremena, ali uvijek tako da njezina nauka ostane netaknuta i čitava. No svakako se mora osuditi nepromišnjena smionost onih, koji naumice uvode nove liturgijske običaje, ili opet oživljuju već napuštene obrede, koji se ne slažu s postojećim zakonima i rubrikama. A da se to i događa, Časna Braćo, to znamo i silno žalimo, i to ne samo u neznatnim stvarima, nego i u vrlo važnim. Ima ih, na primjer, koji se kod vršenja svete euharistijske žrtve služe živim narodnim jezikom; koji neke svetkovine, koje su iz dobro promišljenih razloga već ustaljene i propisane, prenose u druga vremena; koji iz zakonitih knjiga javnoga moljenja izbacuju svete spise Staroga zavjeta, jer im tobože nisu zgodni i u skladu s današnjim vremenima.

Upotreba latinskog jezika, kako se upotrebljava u velikom dijelu Crkve, jasan je i plemenit znak jedinstva i zgodno sredstvo (42) protiv bilo kojeg iskrivljivanja prave nauke. Dakako, kod mnogih obreda može biti od velike koristi za puk upotrebljavanje narodnog jezika (43), ali samo Apostolska Stolica to može dopustiti. Stoga bez njezina suda i odobrenja u tom se pravcu ne smije ništa poduzimati, jer, kao što smo rekli, uređivanje svete liturgije potpuno zavisi o njezinu sudu i odobrenju.

Pretjerano isticanje starih obreda

Jednako treba misliti i o nastojanjima onih, koji hoće da bilo koje stare obrede i ceremonije opet uvedu. Zaista je liturgija starih vremena dostojna poštovanja; ali neki stari običaj, samo zato što je star, ne znači odmah da je i zgodniji i bolji, ili samo po sebi ili s obzirom na kasnija vremena i nove prilike (44). I noviji su liturgijski obredi vrijedni štovanja i pažnje, jer su nastali pod uplivom Duha Svetoga, koji je s Crkvom u svako doba sve do konca svijeta (sr. Mt 28, 30). Oni su i pomagala, kojima se dična Zaručnica Isusa Krista služi da potakne i pomaže ljude na putu svetosti.

Jest i vrlo pametno i vrlo pohvalno srcem i pameću posegnuti za vrelima svete liturgije, jer proučavanje ove struke, koje ide k njezi-

---

(42) Tko pozna ustrojstvo i povijest Crkve, ne može nijekati, da je u kat. Crkvi latinski jezik doista bio jasan znak jedinstva i uspješno sredstvo protiv iskrivljivanja vjerske nauke. Ali ipak sv. Crkva, s viših duhovnih razloga, pripušta i u tome izuzetke. Poznato je da je sv. Stolica i u prošlosti i sadašnjosti osuđivala one pretjerance, koji su htjeli latinizirati sve katolike. Koliko su katolici istočnog obreda žrtvovali i žrtvuju za jedinstvo Crkve! Ostali su katolici, iako imaju ne samo drugi obredni jezik, nego čak i drugi obred. A za sam rimski obred naše glagoljaštvo nije na sramotu ni štetu niti sv. Crkvi niti Hrvatima. S nekim ponosom pače smije tvrditi, da se malo gdje, a možda i nigdje na svijetu toliko ne moli i ne pjeva s Crkvom kao u našoj Dalmaciji i Primorju. Mons. G Garković kaže: „Narod hrvatski imao je sreću kao malo koji da crpe obilno na nepresušivom izvoru liturgije spasonosne sokove za svoj duhovni život, jer je u njoj Boga slavio na svom jeziku“ (Croatia orans 111).

(43) Sve je zagovaratelje što aktivnijeg sudjelovanja vjernika u liturgiji posebno razveselilo ovo stanovište sv. Stolice, pa je i u tom pogledu enciklika važan korak naprijed. Da sv. Otac tako misli, pokazao je i novi obred Uskrsnog bdjenja, u kojemu se obnova krsnih obećanja može obaviti na bilo kojem živom jeziku. Dakako, takvo uvađanje živog jezika u liturgiju može dozvoliti samo sv. Stolica, za što ju treba pitati, kako su te učinili uz mnoge pojedine biskupe i međunarodni liturgijski sastanci, osobito onaj u Luganu 1953. P. D. Zähringer OSB, urednik beur. „Bened. Monatsrhift“ (1951. 406) mudro piše: „Samo ne treba postati nestrpljiv ili naglo postupati. Potrebne su još naporne i opsežne predradnje. Jedinstvo se liturgije ne smije izgubiti, a i liturgija se kao takva ne smije previše spustiti. Zasad dolaze u obzir samo djelomična rješenja' provedena obzirno i umjereno“.

(44) Enciklika i ovdje zauzima zlatnu sredinu između dvije pretjeranosti, između t. zv. arheologizma i novotarstva. Crkva je živo tijelo, dakle se razvija i manifestacije njezina života nijesu uvijek jednake. Oživljava je i vodi kroz sva vremena jedan te isti Duh. Koje li bogatstvo njezina razvoja na pr. na asketskom polju! Tko bi se usudio reći, da su se stari asketski nauci preživjeli? A isto tako: Tko može tvrditi, da su samo stari askete tražili i nalazili Boga? Tako i u liturgiju sv. Crkva ne prima bilo što, ali što primi, treba s poštovanjem prihvatiti i s uvjerenjem provesti. Ona je domaćin, koji „iznosi iz svojega blaga novo i staro“ (Mt 13, 52).

nim izvorima, mnogo pomaže za dublje i točnije upoznavanje značenja svetkovina i obrazaca, koji se upotrebljavaju, kao i svetih obreda; ali nije ni pametno ni pohvalno sve svesti na starinu na bilo koji način. Stoga, da navedemo koji primjer, ne ide pravim putem onaj, koji bi htio oltaru dati starinski oblik stola; koji bi htio, da liturgijske haljine nikad ne budu crne boje; koji bi izbacio iz crkava svete slike i kipove; koji bi tražio, da se lik božanskog Otkupitelja na križu prikazuje tako, da se na njegovu tijelu na vide odrazi njegovih teških muka; koii ne odobrava i zabranjuje polifonično, to jest višeglasno pjevanje, pa i onda, kad je ono u skladu s propisima, koje je izdala Apostolska Stolica.

Pretjerana ljubav prema starini

Kao što ni jedan pametan katolik ne smije odbijati novih vjerskih formula, koje je Crkva pod vodstvom i nadahnućem Duha Svetoga, s velikom korišću, sastavila i odredila, da bi se povratio na stare formule, koje su upotrebljavali prvi Sabori; i kao što ni jedan pametan katolik ne smije odbacivati sadašnjih zakona, da bi se vratio na propise, koje poznajemo iz starih vrela kanonskog prava: isto tako, kad se radi o svetoj liturgiji, tko bi htio da se vrati na stare obrede i običaje, a odbija nove propise, koji su bili uvedeni po odredbi Božje Providnosti radi promijenjenih prilika, lako je vidjeti, da toga ne vodi prava i pametna revnost.

Takav način mišljenja i vladanja oživljuje onaj pretjerani i nepametni zanos za starinom, što ga je pobudio nezakoniti sabor u Pistoji, i nastoji obnoviti mnogovrsne zablude, koje su dale povoda, da se sazove taj nazovi-sabor, i koje su odanle potekle na veliku štetu duša, a koje je Crkva, ta uvijek budna čuvarica „vjerskog poklada“ povjerena joj od njezinog božanskog Utemeljitelja, s potpunim pravom osudila (sr. Pijo VI, Konst. „Začetnika vjere“ od 28-VIII-1794, br. 31-34, 39, 62, 66, 69-74). Doista, takovi zli naumi i pothvati idu za tim, da oslabe i ometu ono djelovanje, po kojemu sveta liturgija putem svetosti spasonosno upravlja k nebeskom Ocu sinove posinovljenja.

U skladu s crkvenom hierarhijom

Sve dakle neka bude tako, da se sačuva dužno jedinstvo s crkvenom hierarhijom. Neka nitko sebi ne svojata prava, da sam za se kroji pravila i drugima ih nameće po svojoj volji. Samo vrhovni svećenik, kao nasljednik svetoga Petra, kojemu je božanski Otkupitelj povjerio brigu da pase čitavo stado (sr. Iv 21, 15-17), i s njime sjedinjeni biskupi, koje je, u ovisnosti od Apostolske Stolice, „Duh Sveti postavio ... da upravljaju Crkvom Božjom“ (Dap 20, 28), imaju pravo i dužnost voditi kršćanski puk. Radi toga, Časna Braćo, kad god — pa ako ustreba i sa spasonosnom strogošću — branite svoju vlast, vi ne samo vršite svoju dužnost, nego branite i volju Utemeljitelja Crkve (45).

(45) Jedinstvo je vjernika i klera s biskupima, a biskupa s Papom od temeljne važnosti za sv. Crkvu. S Kristom smo povezani samo po biskupima i sv. Ocu. Za sva vremena jednako vrijede riječi sv. Ignacija mučenika, što ih je g. 107. pisao Efežanima: „Stoga treba da idete uporedo s voljom svojega biskupa, pa to i činite. Ta dično se vaše svećenstvo, dostojno Boga, sljubilo s biskupom kao žice s kitarom. Zato se u vašoj slozi i u skladnoj ljubavi opjeva Isus Krist. A i svaki je od vas za se zbor, da slogom zbijeni primate u jedinstvu Božji napjev i jednim glasom preko Isusa Krista pjevate Ocu, neka vas čuje i po vašim dobrim djelima razabere, da ste udovi njegova Sina. Korisno je dakle, da budete u nepomućenu jedinstvu, jer ćete tako vazda biti i dionici Božji“.

Kako svetac dolazi — a kako odlazi ...

(Nastavak)

— Ne razumijem francuski, odgovori kardinal Sarto.

— Odakle dolazite, upita kardinal iz Bordeauxa latinski.

— Iz Venecije.

— Tada ste vi Patrijarha u Veneciji.

— Jest!

— No, jer ne znate francuski, nema izgleda, da ćete biti izabrani za papu. Papa mora svakako znati francuski jezik.

— Tako je Eminenco! Ja nemam nikakva izgleda da ću biti izabran za papu. Deo gratias! doda kardinal veselo, jer je našao odmah na početku čovjeka, koji ga je — po njegovu uvjerenju — shvatio i prozreo.

31. srpnja stupiše šezdeset i dva kardinala u konklave. Kod prvoga izbora, dobio je kardinal Rampola 29 glasova, a isto tako i kod drugoga. Za kardinala Sarta padoše prvi puta pet glasova, a kasnije deset. „Kardinali se zabavljaju na moj račun“ i to je sve, što je mislio patrijarha. Nije ni slutio što se sprema.

Protest kardinala Puzyne, biskupa iz Krakova, u ime cara austrijskoga Franje Josipa, nije bio odlučan za ishod izbora. Vidi se to iz toga, što je kardinal Rampolla dobio još jedan glas više kod slijedećega izbora. Skočio je broj glasova na 30. No svakako, iza toga počeli su glasovi za njega opadati, a za kardinala rasti: sa 10 na 21, a navečer 2. kolovoza na 24.

***

Kada je kardinal Sarto vidio, da broj njegovih glasova raste, spopao ga je užas.

— Ja se osjećam u savjesti obvezanim, govorio je svima skupljenim ocima, kazati vam, da ja nemam sposobnosti, koje se traže za jednoga papu. Vi imate dužnost, da svrnete pogled na nekog drugoga i njemu dadete svoje glasove. Ja sam nedostojan... nesposoban... Zaboravite na mene.

Ali, što je on više govorio, svi su se više i jače utvrđivali, da je baš on najsposobniji. Njegova poniznost, razboritost, revnost za Isusovu stvar sve je jače otskakala.

Na večer, 3. kolovoza dobio je već 27 glasova, dok je kardinalu Rampolli pao broj na 24. Sada dakle više nije bilo sumnje.

— Pustite me vratiti se svojim Venecijancima, oni me očekuju... Ja sam im obećao, da ću im se vratiti živ ili mrtav...

— Vaša Eminenzo, dobro ste rekli, živ ili mrtav, odgovori mu jedan kardinal, jer su željezničke nesreće danas dosta česte. Vaša Eminenzija se odupire volji Božjoj i bježi od nje kao i prorok Jona. Ali Gospodin bi mogao dopustiti, da se na povratku desi nesreća... I tada biste došli u Veneciju mrtav, a i s odgovornošću na duši za mnoge žrtve.

— Za ime Božje, ne govorite mi ovakve stvari, što mi krv lede u žilama!

— Govorim vam to zbog toga, jer ne želite uzeti na se b[illegible]a[illegible]insku čast.

Patrijarha nije odgovorio ništa. Pred njegovim očima lebdjela je sva veličina žrtve, ali ipak i sigurnost, da će mu Bog biti u pomoći. Napokon on podigne suzni pogled i prošapće:

— Neka bude volja Božja!

VIJESTI

Ispravak: — U Vjesniku br. 1. o. g. na str. 10. iznad naslova: I. Liturgija je javno štovanje Boga, *treba umetnuti:* **Prvi dio:** NARAV, IZVOR I RAZVOJ LITURGIJE.

Smilovanje ili nepravda? — Jedan svećenik piše upravi našeg Vjesnika: „Pravom se tužite u br. 12/54. na nemarne pretplatnike. Ta zar nismo kadri jedan jedini naš staleški list uzdržavati i revno plaćati? (Gdje nam je katolička i svećenička svijest?) Sve dužnike, koji nisu duga podmirili, potpunim imenom iznesite u jednom od budućih brojeva“. Odgovaramo: Nije potrebno, gospodine župniče! Svima smo (već im je broj pao na 65!) „Vjesnik“ obustavili, čekajući još uvijek njihovo „smilovanje“. I čim primimo njihovu „milostinju“ za Katol. Štampu, onda ćemo im ga opet redovno slati i ispraviti svoju „nepravdu“.

Mater Augustina Jakčin, velika hrvatska misionarka Uršulinka, umrla je dne 11. veljače ove godine u Bangkoku u Sijamu, na terenu svoga misijskog djelovanja. Rođena je u Zagrebu 8. listopada 1883., osnovnu školu i dvije godine liceja polazila na Griču u Zagrebu, a zatim u St. Pöltenu kod Beča u Institutu Englische Fräulein, kod Uršulinki u Nantesu, završila u Parizu, i učila engleski u Cambridgeu. Kad je postala punoljetna, stupa u uršulinski samostan u Nantesu. Odatle je poglavari poslaše u Manđuriju, gdje je sijala njivu božju u teškim patnjama. Nakon toga je imenovaše glavaricom najveće uršulinske misijske kuće u Bangkoku u Sijamu, gdje je razvila veliku djelatnost. Tu je istrošila cijelo svoje veliko misijsko srce, koje je znalo samo jedno: Voluntas Dei — voluptas mea!

Pregled tijela č. sluge božjega Ivana Duns Scota. — Dana 14. svibnja 1954. godine, nastojanjem Reda franjev. konventualaca, a odlukom sv. Zbora Obreda, izvršen je službeni pregled tijela (canonica recognitio corporis) č. sluge božjega, oštroumnog Marijanskog Učitelja Ivana Duns Scota. Za vrijeme rata 1943. godine preneseno je Scotovo tijelo iz crkve Minoritenkirche, koja je teško oštećena od bombardiranja, u kölnsku katedralu. Tijelo Duns Scota je počivalo u crkvi Minoritenkirche od njegove smrti 8. XI. 1308. do 1943. godine. Nadati se je, da će proces za beatifikaciju i kanonizaciju ovog pobornika Marijine časti i slave, koji je započeo još god. 1706., krenuti bržim korakom naprijed, osobito poslije kritičnog izdanja svih Scotovih djela.

Vlasništvo i naklada Biskupskog ordinarijata u Đakovu — Glavni i odgovorni urednik: Dr Zvonimir Marković — Uredništvo i uprava Đakovo, Strossmayerov trg 6. — Pretplata godišnje 550 Din. — Broj čekovnog računa 573-T-86 — Tisak Obrtnog poduzeća Đakovo